

แนวทางการช่วยเหลือ เงินทุนประกอบอาชีพ โดยการรวมกลุ่ม

สำหรับครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง
ตามหลักการสังคมสงเคราะห์

WELCOME
OPEN

สำหรับผู้ปฏิบัติงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

แนวทางการช่วยเหลือ เงินทุนประกอบอาชีพ โดยการรวมกลุ่ม

สำหรับครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง ตาม
หลักการสังคมสงเคราะห์

สำหรับผู้ปฏิบัติงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง

คำนำ

ตามระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2552 กำหนดให้มีการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัวผู้มีรายได้น้อยที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน ตามความจำเป็น ซึ่งรวมถึงการช่วยเหลือเงินทุนประกอบอาชีพ โดยการรวมกลุ่ม กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ จึงได้มีแนวทางในการช่วยเหลือเงินทุนประกอบอาชีพ โดยการรวมกลุ่ม สำหรับครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง ตามหลักการสังคมสงเคราะห์ สำหรับผู้ปฏิบัติงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นทางเลือกในการสร้างรายได้ หรือการประกอบอาชีพ สามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ รวมถึงการเสริมพลังให้กลุ่มเป้าหมาย เข้าถึงแหล่งทรัพยากร เพื่อแก้ไขปัญหาของตนเองและครอบครัว และบูรณาการความร่วมมือ ภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการแก้ไข ป้องกัน พัฒนา กลุ่มเป้าหมายและครอบครัวให้ครอบคลุม โดยมีเนื้อหา ประกอบด้วย ได้แก่ กระบวนการดำเนินงาน การรวมกลุ่มตามหลักสังคมสงเคราะห์ ผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์กับการทำงานสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หวังว่าแนวทางการช่วยเหลือเงินทุนประกอบอาชีพ โดยการรวมกลุ่มฯ เล่มนี้ จะเป็นประโยชน์กับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบ ได้อย่างเป็นระบบ เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อกลุ่มเป้าหมายโดยรวมต่อไป

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

สิงหาคม 2563

สารบัญ

แนวทางการช่วยเหลือเงินทุนประกอบอาชีพ โดยการรวมกลุ่มสำหรับครอบครัวผู้มีรายได้น้อย
และผู้ไร้ที่พึ่งตามหลักการสังคมสงเคราะห์

วัตถุประสงค์	1
กลุ่มเป้าหมาย	1
กระบวนการดำเนินงาน	2
1. ขั้นตอนการรับเรื่อง	3
2. ขั้นตอนตรวจสอบข้อเท็จจริง	5
3. ขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติให้ความช่วยเหลือ	6
4. ขั้นตอนการจ่ายเงินรวมกลุ่มประกอบอาชีพ	7
5. ขั้นตอนการสรุปและรายงานผล	8
การรวมกลุ่มตามหลักสังคมสงเคราะห์	9
1. การเข้าร่วมรวมกลุ่ม	10
2. การจัดหมวดหมู่	10
3. การดำเนินการตั้งกลุ่ม	10
4. การดำเนินกิจกรรมรวมกลุ่มประกอบอาชีพ	11
5. การประเมินผลและการติดตามผลรวมกลุ่มประกอบอาชีพ	11

ผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์กับการทำงานสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน	12
การสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน	13
ความเชื่อของผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ต่อการทำงานสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน	13
ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย	13
บทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์	14
เทคนิคในการทำงานสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน	14
บรรณานุกรม	15

ภาคผนวก

แบบฟอร์ม A หนังสือแสดงความประสงค์หรือข้อตกลงร่วมกันในการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ

แบบฟอร์ม B หนังสือรับทราบการเข้าร่วม รวมกลุ่มประกอบอาชีพ

 สำหรับครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง

แบบฟอร์ม C รายชื่อสมาชิกกลุ่มที่ขอรับการช่วยเหลือเงินทุนประกอบอาชีพ

แบบฟอร์ม D ประमाणการค่าใช้จ่าย ประกอบการขอรับการช่วยเหลือเงินทุนประกอบอาชีพ

 โดยการรวมกลุ่ม สำหรับครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง

แบบฟอร์ม E แบบติดตามประเมินผล (ระยะ 3 เดือน) การช่วยเหลือเงินทุนประกอบอาชีพ

 โดยการรวมกลุ่ม สำหรับครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง

แนวทางการช่วยเหลือเงินทุนประกอบอาชีพ โดยการรวมกลุ่ม สำหรับครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง ตามหลักการสังคมสงเคราะห์

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้มีแนวทางในการช่วยเหลือเงินทุนประกอบอาชีพ โดยการรวมกลุ่ม สำหรับครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง ตามหลักการสังคมสงเคราะห์ สำหรับผู้ปฏิบัติงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการและเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบ

วัตถุประสงค์

- 1** ช่วยเหลือประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบ เพื่อบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า และเป็นทางเลือกในการสร้างรายได้หรือการประกอบอาชีพ สำหรับการดำรงชีพสามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวสู่การพึ่งพาตนเองได้ ตามรูปแบบ Productive Welfare
- 2** เสริมพลังให้กลุ่มเป้าหมาย เข้าถึงแหล่งทรัพยากร เพื่อแก้ไขปัญหาของตนเอง และครอบครัว
- 3** บูรณาการความร่วมมือภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการแก้ไข ป้องกัน พัฒนากลุ่มเป้าหมายและครอบครัวให้ครอบคลุม

กลุ่มเป้าหมาย

1 ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย

ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย* หมายความว่า บุคคลที่อยู่ในครอบครัวผู้มีรายได้น้อย ที่ประสบความเดือดร้อน เพราะเหตุที่หัวหน้าครอบครัว ตาย ทอดทิ้ง สาบสูญ หรือต้องโทษจำคุก เจ็บป่วยร้ายแรง หรือพิการ จนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ ประสภาวะยากลำบาก ในการดำรงชีพ ไม่สามารถดูแลครอบครัวได้ด้วยเหตุอื่นใดได้

ผู้ไร้ที่พึ่ง

ผู้ไร้ที่พึ่ง* หมายความว่า บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้ เพียงพอแก่การยังชีพ และให้รวมถึงบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก และไม่อาจพึ่งพาคู่คนอื่นได้

*ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2552

กระบวนการ

ดำเนินงานช่วยเหลือเงินทุนประกอบอาชีพ โดยการรวมกลุ่ม
สำหรับครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง

1

ขั้นตอนการรับเรื่อง

2

ขั้นตอนตรวจสอบข้อเท็จจริง

3

ขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติให้
ความช่วยเหลือ

4

ขั้นตอนการจ่ายเงินรวมกลุ่ม
ประกอบอาชีพ

5

ขั้นตอนการสรุปและรายงานผล

1

ขั้นตอน การรับเรื่อง

สมาชิกครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง
ยื่นเรื่องเป็นลายลักษณ์อักษร

แจ้งความประสงค์ยื่นขอเงินเพื่อใช้สำหรับการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ ต่อเจ้าหน้าที่หน่วยงาน
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดยติดต่อได้ที่

พื้นที่กรุงเทพมหานคร ➔ ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกรุงเทพมหานคร หรือ
กองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ส่วนภูมิภาค ➔ ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งทุกจังหวัด

โดยจะต้องยื่นเอกสารเป็นลายลักษณ์อักษร ตามที่หน่วยงานกำหนด

เอกสารประกอบ

การยื่นเรื่องขอรับการสนับสนุน
เงินทุนรวมกลุ่มประกอบอาชีพ

- 1 หนังสือแสดงความประสงค์ขอรับทุน
ช่วยเหลือการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ
- 2 หนังสือรับทราบการเข้าร่วมรวมกลุ่ม
ประกอบอาชีพ
- 3 รายชื่อสมาชิกกลุ่ม และสถานภาพตำแหน่ง
ของสมาชิกแต่ละคนในการบริหารจัดการกลุ่ม
- 4 ประมาณการค่าใช้จ่าย
- 5 เอกสารอื่น ๆ เช่น ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้องกับ
การดำเนินกิจการ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม
สถานที่รวมกลุ่มที่ชัดเจนสามารถติดต่อได้

2

ขั้นตอน

ตรวจสอบ

ข้อเท็จจริง

เจ้าหน้าที่หน่วยงาน ดำเนินการ ดังนี้

- พิจารณาคุณสมบัติของผู้ยื่นความประสงค์ขอเงินเพื่อใช้สำหรับการรวมกลุ่มทุกรายว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สามารถได้รับการช่วยเหลือได้ตามที่ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2552 กำหนด
- ดำเนินการเปิดระบบและตรวจสอบประวัติการช่วยเหลือในระบบบริการทางสังคม (ตรวจสอบความซ้ำซ้อนและตรวจสอบการช่วยเหลือต้องไม่เกิน 3 ครั้งต่อครอบครัวต่อปีงบประมาณ)
- นักสังคมเคราะห์หรือผู้ได้รับมอบหมาย ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านสมาชิกกลุ่มเป็นรายบุคคล ทุกราย โดยจะต้องบันทึก สภาพที่อยู่อาศัย สภาพปัญหาความเดือดร้อนและให้ความเห็น

ทั้งนี้ หน่วยงานต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงในการยื่นขอรวมกลุ่มประกอบอาชีพ โดยพิจารณาปัญหาความเดือดร้อนว่าตรงตามที่ร้องขอจริงหรือไม่ **หากไม่มีความเดือดร้อนจริง** ให้ระงับการพิจารณาการช่วยเหลือ และชี้แจงเหตุผลให้ผู้ยื่นขอรับเงินทุนรวมกลุ่มประกอบอาชีพทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

3

ขั้นตอน การพิจารณา อนุมัติให้ความช่วยเหลือ

- ❑ เจ้าหน้าที่หน่วยงาน รวบรวมรายชื่อและเอกสารของผู้ยื่นขอเงินอุดหนุนกลุ่มประกอบอาชีพ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณากลั่นกรองการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม เพื่อพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงิน
- ❑ คณะกรรมการพิจารณากลั่นกรองการช่วยเหลือฯ หรือคณะกรรมการ (ส่วนภูมิภาค) พิจารณาให้ความช่วยเหลือจากเอกสารที่หน่วยงานนำเสนอ
 - ✓ หากผ่านการพิจารณา เจ้าหน้าที่หน่วยงานดำเนินการขออนุมัติการช่วยเหลือต่อไป
 - ✗ หากไม่ผ่านการพิจารณา เจ้าหน้าที่หน่วยงานจะต้องคืนเอกสาร และชี้แจงเหตุผลให้ผู้ยื่นขอรับเงินอุดหนุนกลุ่มประกอบอาชีพ ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร
- ❑ เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลผู้ยื่นขอเงินอุดหนุนกลุ่มประกอบอาชีพในระบบงานบริการทางสังคม และทำหนังสือขออนุมัติการช่วยเหลือเสนออนุมัติตามลำดับชั้น โดยระบุรายละเอียดการให้ความช่วยเหลือแต่ละรายให้ชัดเจน และขออนุมัติการเบิกจ่ายเงินต่ออธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย
- ❑ เจ้าหน้าที่ยืนยันการช่วยเหลือในระบบงานบริการทางสังคม และทำหนังสือขออนุมัติเบิกจ่ายเงินเสนอผู้บริหารตามลำดับชั้น โดยแนบเอกสารประกอบ และรายงานจากระบบงานบริการทางสังคม (สถานะอนุมัติการช่วยเหลือ)

หากมีการเปลี่ยนแปลงรายชื่อผู้ยื่นขอเงินอุดหนุนกลุ่มประกอบอาชีพ ต้องขออนุมัติเปลี่ยนแปลง จากคณะกรรมการพิจารณากลั่นกรองการช่วยเหลือฯ **ก่อนจ่ายเงินทุกครั้ง**

4

ขั้นตอน

การจ่ายเงิน

รวมกลุ่มประกอบอาชีพ

เมื่อผู้บริหารอนุมัติการเบิกจ่ายเงินแล้ว ดำเนินการดังนี้

- เจ้าหน้าที่การเงินของหน่วยงาน บันทึกข้อมูลลงในระบบ Krungthai Corporate Online เพื่อให้ผู้มีอำนาจดำเนินการอนุมัติการจ่ายเงินในระบบฯ
- หัวหน้ากลุ่มบริหารการคลังหรือหัวหน้าหน่วยงาน อนุมัติการจ่ายเงินในระบบ Krungthai Corporate Online
- เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลในระบบงานบริการทางสังคม (ปีระบบ) และพิมพ์รายงานจากระบบงานบริการทางสังคมและรายงานการจ่ายเงินจากระบบ Krungthai Corporate Online เก็บไว้เป็นหลักฐาน
- แจ้งผลการโอนเงินให้ สมาชิกกลุ่มทุกราย รับทราบ

*หมายเหตุ ขอให้พิจารณาจ่ายเงินโดยระบบ Krungthai Corporate online เป็นลำดับแรก หากมีความจำเป็นต้องจ่ายเงินสด ให้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยมาตรการทางการบริหารสำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.2561 หมวด 3 ข้อ 16

5

ขั้นตอน การสรุปและ รายงานผล

- ▶ **หน่วยงานกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ** ทำหนังสือรายงานผู้บริหาร เรื่องการจ่ายเงิน ภายในวันที่ 10 ของเดือน
- ▶ **หน่วยงานกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ** ทำรายงานสรุปผลการติดตามและประเมินผล การรวมกลุ่มประกอบอาชีพ ภายในระยะเวลา 3 เดือน หรือตามที่กำหนดร่วมกัน และรายงานผลให้กองต้นสังกัดรับทราบ

การรวมกลุ่ม

ตามหลักสังคมสงเคราะห์

การรวมกลุ่มประกอบอาชีพ เพื่อขอรับการสนับสนุนเงินทุน ตามระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ว่าด้วยการสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2552 ผู้ขอรับการสนับสนุนควรต้องปฏิบัติตามระเบียบและดำเนินการตามองค์ประกอบ ดังนี้

1.การเข้าร่วมกลุ่ม (Intake)

- การรวมกลุ่มประกอบอาชีพ สมาชิกกลุ่มทุกราย ต้องเป็นกลุ่มเป้าหมาย : **ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง** ตามระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2552
- สมาชิกกลุ่มทุกราย ต้องสมัครเข้าร่วมรวมกลุ่มประกอบอาชีพ **โดยความสมัครใจ** และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม
- สมาชิกกลุ่มทุกราย ต้องร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

2.การจัดหมวดหมู่ (Classification)

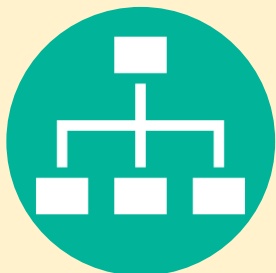
- **วางแผนการรวมกลุ่ม** โดยแบ่งหมวดหมู่กลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหาใกล้เคียงกัน
 - ความต้องการด้านการประกอบอาชีพ
 - เรียงลำดับความสำคัญ
 - กำหนดกิจกรรม
 - ระยะเวลา

แนวทางในการดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และความต้องการของตลาดในพื้นที่ รวมถึงองค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย

3.การดำเนินการตั้งกลุ่ม (Group Formation)

- สมาชิกกลุ่มร่วมกันกำหนดองค์ประกอบพื้นฐานของกลุ่ม ดังนี้
 - **ตั้งชื่อกลุ่ม** ตามความเห็นชอบของสมาชิก เช่น “กลุ่มอาชีพ.....”
 - **แจ้งวัตถุประสงค์ของกลุ่ม** เพื่อกำหนดจุดหมายที่ชัดเจนในการดำเนินงานของกลุ่ม และสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นพวกเดียวกัน
 - **กำหนดที่ตั้งกลุ่ม** เพื่อเป็นสถานที่ จุดศูนย์รวมสำหรับดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม
 - **เลือกคณะกรรมการ** ประกอบด้วยตำแหน่งหลัก คือ ประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก และประชาสัมพันธ์ เป็นต้น โดยสมาชิกในกลุ่มเลือกกันเอง เพื่อเป็นผู้แทนของกลุ่มในการบริหารงาน การติดต่อประสาน การดำเนินงานต่าง ๆ กับหน่วยงาน และผู้เกี่ยวข้อง
 - **จัดทำกติกาของกลุ่ม** เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน ระหว่างสมาชิกกลุ่ม และกรรมการ
 - **จัดทำแผนปฏิบัติการของกลุ่ม** เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน

4. การดำเนินกิจกรรมรวมกลุ่มประกอบอาชีพ

- สมาชิกกลุ่มควรประสานองค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ ที่ได้ร่วมกันจัดทำขึ้น เช่น

- ☞ การประชุมวางแผนการผลิตและจำหน่าย
- ☞ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ในการประกอบอาชีพ
- ☞ การพัฒนาผลิตภัณฑ์/สินค้าร่วมกัน
- ☞ การส่งเสริมช่องทางการตลาดและการประชาสัมพันธ์

ฯลฯ

- การดำเนินกิจกรรมรวมกลุ่มประกอบอาชีพ ถือเป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้กลุ่มมีชีวิต บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม ดังนั้น สมาชิกกลุ่มทุกรายจึงจำเป็นต้องร่วมกันส่งเสริมให้กลุ่มมีแผนและดำเนินกิจกรรมตามแผนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยกิจกรรมการรวมกลุ่มต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วม เพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือ สร้างความมั่นคง สามารถพึ่งตนเองได้ตามอัตภาพอย่างยั่งยืน

5. การประเมินผลและการติดตามผลรวมกลุ่มประกอบอาชีพ (Evaluate and Follow up) (สำหรับเจ้าหน้าที่)

หน่วยงานกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หรือเครือข่ายในพื้นที่ ร่วมติดตาม ประเมินผลการประกอบอาชีพของกลุ่มเป้าหมายครบครันผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง ที่เข้าร่วมรวมกลุ่มประกอบอาชีพ ภายในระยะเวลา 3 เดือน (หรือตามที่กำหนด) ว่ามีการดำเนินงานบรรลุผลหรือไม่ เนื่องจากบางกลุ่มที่มีการดำเนินการไปแล้ว พบว่าอาจยังต้องการการส่งเสริมพลังในด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้กลุ่มเข้มแข็งขอให้ขึ้นกับดุลยพินิจทางวิชาชีพของนักสังคมสงเคราะห์/เจ้าหน้าที่ ที่ได้ติดตาม ประเมินผลว่าต้องให้การช่วยเหลือในด้านอื่นตามความเหมาะสมหรือไม่ต่อไป

**ผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์กับ
การทำงานสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน
(Social Group Work)**

การสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน (Social Group Work)

เป็นวิธีการและกระบวนการที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสังคมสงเคราะห์ ให้บริการช่วยเหลือแก่บุคคลในลักษณะที่เป็นกลุ่ม ในกรณีที่บุคคลมีความสนใจ มีความต้องการ หรือปัญหาเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน มารวมกลุ่มกัน โดยใช้กลไกของกลุ่ม ความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม และกิจกรรมภายในกลุ่มมาเป็นเครื่องมือ ช่วยแก้ไข เปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง ในเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสามารถรับมือต่อปัญหาส่วนตัว กลุ่ม หรือชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ความเชื่อของผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ต่อ การทำงานสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน

- 1) กลุ่มที่เกิดขึ้น จะเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาของสมาชิกกลุ่มได้
- 2) พฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญที่สุด สามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้
- 3) การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสมาชิกกลุ่ม ต้องทำระบบอื่น ๆ ควบคู่กันไปด้วย จึงจะได้ผล เช่น ระบบผู้ให้บริการ ระบบการดำเนินงาน และระบบแห่งปัญหา

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย

- 1) ประสิทธิภาพของกลุ่ม ผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ จะต้องช่วยให้กลุ่มสามารถดำเนินงานตามจุดหมายที่กำหนดไว้ เช่น ช่วยให้กลุ่มมีทางเลือกหลาย ๆ ทางในการดำเนินงาน ช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้มีการแสดงออกอย่างเสรีในระหว่างการดำเนินกิจกรรม ช่วยสร้างสรรค์ ความสามัคคีในกลุ่ม เป็นต้น
- 2) **ความมีชีวิตชีวาของกลุ่ม** ผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ จะต้องช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้มีการปะทะสังสรรค์ ในกลุ่มอย่างเปิดเผย จริงใจเป็นกันเอง ซึ่งจะทำให้กลุ่มมีบรรยากาศเป็นกันเอง เพลิดเพลิน
- 3) **ความสามารถรับผิดชอบของสมาชิกกลุ่ม** ผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์ ควรควบคุมกลุ่มให้อยู่ในขอบเขต ตลอดทั้งสร้างสรรค์ความรับผิดชอบต่อให้แก่สมาชิกกลุ่ม เช่น สมาชิกกลุ่มทุกคนต้องรับทราบว่าหน้าที่ของตนในกลุ่มมีอะไรบ้าง เป็นต้น

การสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน

(Social Group Work)

บทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์

- เป็นผู้อำนวยการความสะดวก และเป็นผู้ช่วยเหลือกลุ่มให้พบกับสิ่งที่กลุ่มต้องการ
- เป็นตัวกลางที่ทำให้สมาชิกกลุ่ม มีการปะทะสังสรรค์ต่อระบบต่าง ๆ ด้วยดี
- เป็นผู้เชื่อมโยงทรัพยากรภายนอก เข้าไปมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของกลุ่ม
- เป็นผู้แจ้งข่าวสารภายใน ภายนอกกลุ่ม ให้สมาชิกกลุ่มทราบ
- เป็นตัวกระตุ้นให้สมาชิกแต่ละคนมีการปะทะสังสรรค์ และควบคุมบรรยากาศในการปะทะสังสรรค์ให้เป็นไปในทางที่ดี

จำกัดบทบาทการเป็นผู้นำกลุ่ม และเปลี่ยนบทบาทเป็น “ผู้สังเกตการณ์ หรือที่ปรึกษา”

เทคนิคในการทำงานสังคมสงเคราะห์กลุ่มชน

- ตระหนักในความสำคัญหรือคุณค่าของสมาชิกกลุ่ม การยอมรับฟังความคิดเห็นและความประสงค์ของสมาชิกกลุ่ม
- ศึกษาพิจารณาสมาชิกกลุ่มก่อน แล้วจึงคิดหาวิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินเพื่อกลุ่ม ๆ นั้น
- เตรียมสมาชิกกลุ่ม ให้พร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยให้สมาชิกกลุ่มตัดสินใจเอง เพื่อให้เกิดความไว้วางใจ
- ใช้ภาษาหรือคำพูดที่เป็นการเสนอ หรือชี้แนวทางให้สมาชิกกลุ่ม ตัดสินใจปฏิบัติด้วยตนเอง และควรระวังเรื่องการพูดไม่ให้เป็นการออกคำสั่ง
- ใช้ภาษาง่าย ๆ เพื่อให้สมาชิกกลุ่ม เข้าใจ ได้ชัดเจน
- ให้สมาชิกกลุ่ม มีส่วนร่วมรับผิดชอบในกิจกรรม
- จัดบรรยากาศให้สมาชิกกลุ่ม ได้แสดงความรู้สึก นึกคิด การตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ด้วยตนเอง
- กิจกรรมทุกอย่างต้องเป็นการสร้างสรรค์อย่างแท้จริง
- การเสริมพลังอำนาจให้กลุ่ม ภายใต้ทักษะเฉพาะที่สำคัญ ได้แก่
 - การสร้างสัมพันธภาพและพัฒนาสัมพันธภาพให้มั่นคง
 - ทักษะการพัฒนาตนเอง การช่วยเหลือและพึ่งตนเอง
 - ทักษะในการแสดงความคิดเห็น กล่าวพูด กล่าวแสดงออก
 - ทักษะการไกล่เกลี่ย
 - ทักษะการนำกลุ่มสนทนา การจับประเด็นสำคัญร่วมกัน
 - ทักษะการนำกลุ่มช่วยเหลือกันเองจากผู้มีประสบการณ์ร่วมกัน
 - ทักษะการประเมินความมั่นคงของทรัพยากร

บรรณานุกรม

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2562). *แนวทางและมาตรการจัดสรรและจ่ายเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562)*. กรุงเทพฯ.

กองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ. (2561). *แนวทางการดำเนินงาน โครงการสร้างภูมิคุ้มกันแก่กลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันการถูกล่อลวง*. กรุงเทพฯ.

สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กลุ่มงานส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน. (2560). *แนวทางการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ*. กรุงเทพฯ.

สภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ สมาคมนักสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ. (2558). *ความรู้พื้นฐานด้านสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร : หจก.เทพเพ็ญวานิชย์.

การสังคมสงเคราะห์จุลภาค. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2563, จาก

<http://oservice.skru.ac.th/ebookft/282/chapter6.pdf>

כחפארת

(ตัวอย่าง)

หนังสือแสดงความประสงค์ขอรับทุนช่วยเหลือการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ

เขียนที่.....

วันที่เดือนพ.ศ.....

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัด.....

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....หมายเลขโทรศัพท์..... ได้รับมอบอำนาจ

จากกลุ่มอาชีพ.....

เพื่อขอรับการสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ โดยการรวมกลุ่ม สำหรับครอบครัวผู้มีรายได้น้อย
และ ผู้ไร้ที่พึ่ง พร้อมนี้ได้แนบหลักฐานประกอบการยื่นเรื่อง ดังนี้

- แบบรับทราบการเข้าร่วมรวมกลุ่มประกอบอาชีพ
- รายชื่อสมาชิกกลุ่ม และอำนาจหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคน
- ประमाणการค่าใช้จ่าย
- ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการ/ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพ/สถานที่รวมกลุ่ม เป็นต้น

ลงชื่อ.....

(.....)

ประธานกลุ่มประกอบอาชีพ.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้นำชุมชน /กำนัน/ ผู้ใหญ่บ้าน/อบต.

(ตัวอย่าง)

รายชื่อสมาชิกกลุ่มที่ขอรับการช่วยเหลือเงินทุนประกอบอาชีพ...การเลี้ยงไก่ไข่.....
สำหรับครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง
ต่อหน่วยงานศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัด.....

ที่	ชื่อ - สกุล	อายุ	เลขประจำตัวประชาชน	ที่อยู่/เบอร์โทรศัพท์	สภาพปัญหาความเดือดร้อน	ตำแหน่ง
1.	นางดี มีคำ	40	0000000000000	6/7 บ้านxxx ต.xxx อ.xxx โทร 085-445-2626	ว่างงาน	ประธาน
2.	นายสมชาย พวงดี	41	0000000000000	6/4 บ้านxxx ต.xxx อ.xxx โทร 075-445-2151	รายได้น้อย	กรรมการ
3.	นางสม หวังดี	42	0000000000000	6/2 บ้านxxx ต.xxx อ.xxx โทร 075-445-2104	รายได้น้อย	กรรมการ
4.	นางวัน มีอยู่	43	0000000000000	6/1 บ้านxxx ต.xxx อ.xxx โทร 085-445-2529	ว่างงาน	กรรมการ
5.	นายชาติ เชื้อไทย	44	0000000000000	6/3 บ้านxxx ต.xxx อ.xxx โทร 073-445-1234	รายได้น้อย	เหรัญญิก

แบบติดตามประเมินผล (ระยะ 3 เดือน)
การช่วยเหลือเงินทุนประกอบอาชีพ โดยการรวมกลุ่ม
สำหรับครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง

หน่วยงาน..... จังหวัด.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

- ชื่อกลุ่มอาชีพ
- รายชื่อสมาชิกกลุ่ม จำนวน.....คน ประกอบด้วย

ที่	ชื่อ-สกุล	อายุ	เข้าร่วมกลุ่ม เมื่อวันที่	สถานะการรวมกลุ่ม	
				ยังดำเนินการอยู่	ยุติการรวมกลุ่ม

ส่วนที่ 2 การประเมินผล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในระดับความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริง

ประเด็นติดตาม	ระดับ				
	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
ประสิทธิผลของกิจกรรม					
1. สมาชิกกลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น	น้อยกว่า 1,999 บาท	2,000 - 2,999 บาท	3,000 - 3,999 บาท	4,000 - 4,999 บาท	มากกว่า 5,000 บาท
2. สมาชิกกลุ่มมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น					
3. สมาชิกกลุ่มสร้างผลิตภัณฑ์ ผลผลิตอย่างต่อเนื่อง					
ประสิทธิภาพของกิจกรรม					
1. ความเหมาะสมของกิจกรรมกลุ่มประกอบอาชีพ					
2. ความคุ้มค่า คุ่มทุนของการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม					
3. การขยายผลการดำเนินกิจกรรมกลุ่มประกอบอาชีพ					

ข้อเสนอแนะ

.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

นายสุทธิ จันทร์วงษ์ อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
นายโชคชัย วิเชียรชัยยะ รองอธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
นายสุเทพ โชคบุญญิยานนท์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกฎหมาย
นางอุมาภรณ์ ผ่องจิตต์ นักสังคมสงเคราะห์เชี่ยวชาญ
นายอุเทน ชนะกุล ผู้อำนวยการกองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้าง
คุณภาพชีวิต
นายบรรชา ช่างเหล็ก หัวหน้ากลุ่มกฎหมาย พส.

ผู้เรียบเรียง

นางสาวสุรียั ไชยวงศ์ หัวหน้ากลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ
นายพงษ์ศักดิ์ นาคศรีจันทร์ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
นางสาวนิรดา วรเวทติษกุล นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ
นางสาวจารุพัสตร์ พิษิตานนท์ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
นางสาวจรียา จัน๊ะคำ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

ผู้ออกแบบและจัดรูปเล่ม

นางสาวพรรณปพร ต่วนเจริญศรี นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ

ผู้สนับสนุนข้อมูล

ขอขอบคุณ

เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากสำนัก/ กอง/ กลุ่ม
สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

เลขที่ 1034 ถ.กรุงเกษม แขวงคลองมอหานะ เขตป้อม

ปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

โทร. 0 2659 6399